

De Juristenkrant 2015/314, 6-7

EHRM zet media onder druk

De voorbije zomer zorgde het EHRM voor opschudding in de wereld van media, journalistiek en internetplatforms. De Grote Kamer van het Hof vond dat het Estse mediabedrijf Delfi aansprakelijk kon worden gesteld voor de beledigende en hatelijke lezerscommentaren op het nieuwsplatform, ook al had Delfi, na een klacht, de gewraakte boodschappen prompt verwijderd van de website. In een andere zaak maakte het EHRM geen bezwaar tegen het verbod voor twee mediabedrijven tot verspreiding van fiscale persoonsgegevens. Het Hof vond, net als de Finse autoriteiten, dat de verwerking en openbaarmaking van de fiscale data door de twee mediabedrijven niet als een 'journalistieke activiteit' beschouwd kon worden.

Dirk Voorhoof

De mediagroep Delfi exploiteert in Estland een populair nieuwsportaal. In Straatsburg voerde hij aan slachtoffer te zijn van een ongerechtvaardigde overheidsinmenging in de uitingsvrijheid, omdat hij was veroordeeld wegens reputatieschade van een bedrijfsleider. Ruim een maand nadat een reeks beledigende lezersreacties op de Delfi-website was gepost, eiste de bedrijfsleider de verwijdering van de berichten en daarbovenop een fikse schadevergoeding. Dezelfde dag nog verwijderde Delfi de gewraakte lezersreacties. Toch werd Delfi veroordeeld, omdat het verantwoordelijk werd geacht voor wat de lezers via het nieuwsportaal tijdelijk online hadden gezet. De zakenman had 32.000 euro geëist, uiteindelijk werd hem een vergoeding van 320 euro toegekend, als compensatie voor morele schade. De nieuwssite had zijn lezers nochtans opgeroepen om in reacties op nieuwsartikels geen bedreigingen, beledigingen of obsceniteiten te uiten, er was een filtersysteem dat vulgaire woorden automatisch verwijderde en er was ook een meldtoets voor inbreuken op de spelregels: als een bericht als ongewenst werd aangeklikt wegens beledigend of hatelijk, werd het verwijderd. De essentie van de argumentatie van Delfi was dat het nieuwsportaal fungeerde als een soort *host provider* voor de lezersreacties, en dat volgens de Europese richtlijn elektronische handel 2000/31 en de Estse wet die de richtlijn implementeerde, Delfi niet aansprakelijk kan zijn, omdat het na de melding prompt de gewraakte lezersreacties had verwijderd. Delfi betoogde ook dat het Europees recht nadrukkelijk voorschrijft dat de lidstaten geen verplichting mogen opleggen aan de internetproviders om de inhoud van boodschappen te controleren die ze via hun netwerk openbaar maken, noch de verplichting kan opgelegd worden proactief op zoek te gaan naar feiten of omstandigheden die zouden kunnen wijzen op illegaal gedrag.

Die argumenten zijn door het EHRM van tafel geveegd. Voor het EHRM staat het vast dat de maatregelen die Delfi had genomen, niet hebben volstaan om de rechten van de bedrijfsleider voldoende te beschermen. Beheerders van internetplatforms kunnen dus aansprakelijk zijn voor de manifeste *hate speech* die lezers posten.

Internetorganisaties en niet-gouvernementele organisaties die opkomen voor de expressievrijheid op internet vrezen dat met het Delfi-arrest de deur wijd open wordt gezet voor (privé)censuur door websitebeheerders en beheerders van online nieuwsmedia (zie ook *De Juristenkrant* 2013/278, 3). Nieuwsfora en mediabedrijven zien zich ook niet graag de zwarte piet toespeeld om voortaan alle gebruikersinhoud proactief te gaan controleren en filteren, met het risico anders aansprakelijk te worden gesteld voor wat door de mazen van het net glipt. Dat zal overigens, behalve heel wat inzet van extra personeel, een heel andere organisatie vragen van de *webports* met gebruikersinhoud.

Feit is dat het Delfi-arrest bijkomende druk zet op de aansprakelijkheid van online platforms voor gebruikersinhoud, al is nog niet helemaal duidelijk of dat enkel geldt voor commerciële mediaplatforms. Het Hof liet immers uitschijnen dat niet-commerciële sites, sociale media en *blogs for hobby* wat makkelijker kunnen weggkomen.

TE MASSAAL

Het tweede arrest maakt duidelijk dat het verbod op massale publicatie van fiscale persoonsdata door een magazine en het opzetten van een sms-dienst met zulke gegevens geen schending is van de vrijheid van de media en de journalistiek.

In Finland was aan twee mediabedrijven (Satakunnan en Satamedia) zo'n verbod opgelegd wegens inbreuk op de wet bescherming persoonsgegevens. De twee bedrijven meenden dat zij aanspraak konden maken op de uitzonderingsbepaling voor (uitsluitend) journalistieke doeleinden uit de EG-richtlijn bescherming persoonsgegevens 95/46, temeer omdat fiscale data in Finland door de overheid zelf publiek toegankelijk worden gemaakt.

Het Hof van Justitie had in een arrest van 8 december 2008 (C-73/07) al duidelijk gemaakt dat de verwerking en publicatie van fiscale gegevens door Satakunnan en Satamedia beschouwd kon worden als een journalistieke activiteit, althans als die verwerking als enig doel had om informatie, meningen of ideeën aan het publiek bekend te maken. Het stond

evenwel aan de nationale rechter om te beoordelen of dat het geval was. De Finse rechtscolleges waren van oordeel dat de omvang en de manier waarop Satakunnan en Satamedia de fiscale data hadden verwerkt en openbaar gemaakt, geen publiek belang nastreefden, en daarom niet als journalistieke activiteiten konden aangemerkt worden, temeer omdat de uitzondering restrictief geïnterpreteerd moet worden.

Het EHRM heeft de zienswijze van de Finse rechtscolleges overeind gelaten en meent dat daarmee een rechtvaardige afweging is gebeurd tussen het recht op privacy en databescherming enerzijds, en de expressievrijheid van de mediabedrijven en het recht op informatie van het publiek anderzijds. Het Hof vindt ook niet dat er sprake is van discriminatie (artikel 14 EVRM). Het verbod van de Finse autoriteiten beperkte zich tot Satakunnan en Satamedia, terwijl andere media en online platforms die ook die fiscale data publiceerden of verspreidden, ongemoeid werden gelaten. Cruciaal is dat de andere media de fiscale gegevens niet in even grote aantallen publiceerden. Het ging dus niet om vergelijkbare praktijken en daarom kon er geen sprake zijn van discriminatie. De verzoekers kregen nog wel een troostprijs mee, want Finland werd veroordeeld wegens schending van artikel 6 § 1 EVRM: de procedures tegen Satakunnan en Satamedia hadden onredelijk lang aangesleept.

SCEPSIS

Ook dit arrest is met scepsis onthaald, niet enkel door mediabedrijven en de sector van de datajournalistiek. In een *dissenting opinion* benadrukt één van de zeven rechters van het Hof dat het in deze zaak gaat om data van publiek belang, en dat juist daarom in Finland dit soort gegevens openbaar is. Satakunnan en Satamedia hadden dus op wettige wijze toegang tot de fiscale gegevens.

Het is inderdaad zeer de vraag waarom gegevens die al openbaar zijn en een publiek belang hebben, plots onder de volle bescherming als persoonsgegevens ressorteren, louter omwille van de omvang en de manier waarop ze door de twee mediabedrijven werden gepubliceerd. Het Hof liet de Finse autoriteiten een bijzonder ruime beoordelingsmarge bij de vaststelling dat Satakunnan en Satamedia geen aanspraak konden maken op de 'journalistieke' uitzondering. Vooral de bijzonder restrictieve invulling van de notie 'journalistieke activiteit' baart de (data)journalistiek zorgen.

Dirk Voorhoof doceert mediarecht aan de Universiteit Gent en is lid van het Human Right Centre en het Center for Journalism Studies. Hij is ook lid van de Vlaamse Regulator voor de Media.

EHRM (Grote Kamer) 16 juni 2015, Delfi AS t. Estland en EHRM 21 juli 2015, Satakunnan Markkinapörssi Oy en Satamedia Oy t. Finland.